Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. St. Peter perg. 23

Südwestdeutschland (?), [1. Hälfte des 14. Jh.]

Marianische Sermones

urn:nbn:de:bsz:31-27725

Visual Library

lapidatus .n. sicut btus ste
phanus pro lapidantibus
flexis genibus dnm exorabat
Tandem gladio percussus in
gaudium fruitur sempiterno
Hic premissa fide catholica
cum articulis quam credebat
firmiter. anathematizo omnes
hereses et scismaticos et precipue
universa. Recipio duo tes
tamenta et omnium sanctorum pa
trum preclarissima dicta. Hec
est fides mea domine deus meus. que
de te me docuerunt revelante
gratia tua apostoli tui et apostolici
viri. hanc in me semper auge
et sicut tu es ita me esse doce
Hec et btus gardus de incar
natione dni et de beata virgine
omelias et sermones novo
quodam modo more per optimos
copulavit. Et in fine sic
loquitur. Notum sit universis
in hoc libro legentibus quod neces
sitatis causa adorsus sum post
antiquos quosdam divine
theologie inspicere ac me
ditari stilo omittente fere
gratia percurrere. Denique sum omni
pene librorum sumptu inter
gentiles episcopus constitutus in pano
nie finibus a rege eius
dem provincie karissimo in
stephano. qui terminis iungitur
pincenetorum quibus numquam
ante nostrum tempus predicatum

fuit verbum dei gloriosum. pro
vocatus a sanctis et simplicibus
viris ut in epistolis et evange
liis causa edificationis ac pro fra
trum rudi ecclesie scriberem ne dies sol
lempnes ducerentur sine com
pendio et claritudine eloquiorum
dei. Itaque gemina provocatus
causa nimirum obicem et professus
omnis largiente illius dono
mono et gratia sua quo niti
possimus facere aggressus
sum. quo quidem tenerri
ma plebs pro solido cibo lac
sugeret a nutritore. Rogo igitur
ut ignoscant presumenti
precantes obedienti atque
laudes referant deo. Hunc
vero librum legentibus omni
potens deus ab omni ma
lo dignetur protegere. amen.

Gaudeamus in De beata
domino et cetera. In virgine.
istis verbis tria notanda sunt.
Primo quare hodie cum corpore
et anima assumpta sit in ce
lum. Secundo quomodo assump
ta sit in celum. Tertio quare ho
die singulariter veneranda sit.
a christi fidelibus. Fuit enim assump
ta propter tria. Primo ut in pro pec
catoribus filium suum ora
ret. Secundo ut spatium penitentie daret
illis. Tertio quod incessanter orat
pro nobis. unde de ipsa dicitur. Ego
sum mater misericordie. in me omnis

grā uie uir. Q̄o mō n. ip
sa. omni tp̄e ꝯuenire po
test. in tribl'acōibȝ nr̄is.
cōfide ꝯbemꝰ ī nomine
eꝰ. qꝫ in .v. ptes diuiditꝫ
n. maria. pō oī mediatx.
pupa auxiliatx. opatx. il
luminatx. adiutx. ⁊ am
atx. Ora oēs amat q̄ ei ⁊
filio eꝰ ꝯuote ſuuit. ¶ Sc̄o
aſſupta fuit ut ibi hoſ
pita eēt. regiā celi ſpect
ium anglo⁊ ⁊ ab anglis
⁊ hominibꝫ īceſſant ubi
laudaretur. lucas. Btā in
me. di. o. g̃. n̄ tirestres ſꝫ
⁊ celeſtes. Tc̄o aſſupta fuit
ut illuc veientes de hoc ex
ilio cū mr̄ filios reciperet.
vn̄ ipā dcā ē ſtella maris
¶ Qrā ſic̄ ſtella dux ad ſe
pulchrum dō. ita ipā du
cit animas ad xp̄m ¶ Sc̄o
notꝰ ē. qm̄ō aſſumpta fuit
Legit. n. qꝫ inſtante tp̄e
aſſumpcōnis eꝰ uenit ang
elus ad mariā ꝫ uigilan
tē ⁊ orantē offerens ei ī
palmam ⁊ ait. Poſt tres
dies aſſumeris ⁊ oms apli
te ſepelient. Q̄o recedēte a
glo ꝯuocās amicos ⁊ affi
nes rogabat ut ſecū eent
in craſtino migratura. Quibꝰ
ſtantibꝫ iohes pulſans ad
hoſtium intrauit. Cui btā
uirgo ait. Memor eſto uo
rū dn̄. me ī cōmittētis cuꝰ
todi dep cor corpꝰ meum.
Audiui. n. iudeos expectā
tes mortē meā ⁊ corpꝰ me
ū cōburās. qꝫ portauit
ſeductōem. In eadē hora
factū ē tonitruū magnū
⁊ omēs apli rapti ſunt ī
nubibꝰ ⁊ depoiti añ oſti
um btē uirginis uidētes
ſe mutuo ſalutauit di
cētes. Grās dō q̄ nos cō
gregauit. Poſt ħ ingreſ
ſa btā maria humilr ſa
lutās bn̄dix dn̄m. q̄ oēſ
aplos cōgregauit. btā
maria poſt orōem de
cubuit in lecto petro
ad capd' ceteris aplis
ad pedes. Circa horam
noctis triam ſcō tonitr̃
odor ſuauiſſiꝰ veiens
oēs dormire pt aplos
⁊ tres uirgines ſcē. ⁊ ec
ce dō ueniente. c̄ mlti ne
anglo⁊ michahele bn̄
dicente ait. Bn̄dico te
dn̄e ihū xp̄e. qꝫ n̄ dene
gaſti. quīmqꝫ m̄ pmi
ſiſti ⁊ reddidit animā
qm̄ michahel aſſump
ſit. ⁊ ait dn̄s petr. accep
to corpe egdieris dextra
pte ciuitis inueīens ī
monumtū nouū i cō

poito. Mox coꝛ petrus af
ferens palmam ait. Nul
lus tristetur et eleuans
uocem dicens. In exitu is
rahel et c. Et cum transi
rent ciuitatē. uenerunt
pncipes sacerdotum et dix
unt. Surgite interficiam
aplos et combās corꝰ eoꝛū
et seductorē eoꝛū. quo ue
nientibꝫ cū gladijs et fus
tibꝰ dum unus furore
repletꝰ eet lectū euerte
uellꝫ. vn̄ manꝰ lecto ad
hesit ad pedes ad lectū
ait petro. Memito qua
lr te accante hostiario
exaudiuim qso adiuua
me. Et cū dicet petrus
n̄ possum n̄ credas stati
credenti et sanato dedit
ei palmam dicēs. Vade
in ciuitas et poe eam pal
mam sr oclos cecorū cre
dencium et uidebit. Qui
ingressus ciuitas et lo
quens de fide multos
couertit. Cū aplo ptaret
corꝰ ad tumulū ut iussꝰ
fat dōs ē multe angloꝝ
nubibꝰ suscipientibꝫ corpꝰ
cū aplis. precep ire in
padysū ubi apo illud
dimisit et qbꝫ reductꝰ
ē in locum suū. Terci
um ē qre singlar sit ue

nanda hodie a qlꝫ qr oiā s
uicia q̄ exhibemus ei insti
tutum refuat nb et tunc
cētuplū reddit nb sic fec
cuidā militi selari q cottī
die opleuit cētū aue maria

Natiuitas **natiuitas scē**
tua dī geni **marie vg̃.**
tx ugo et c. Mito dz hodie oīs
hō gaudere. qr ī nate bē ūgi
nis totꝰ mundꝰ ē illuīatꝰ
et id cantatr. Qn̄do nata ē
ūgo sacratissima tc̄ illu
minatꝰ ē mūdꝰ. De ista die
gaudēt oēs āgli dr ipā et ga
dēt comuīr oēs sci. qr p
natem bē ūgis oēs inuita
ti sumꝰ ad eternum gaudiū
fuit. n. ista dies exordiū
nre redēpcōis. qr si ipā n̄
eet nata xpꝰ n̄ fuissꝫ natꝰ
Ab inicō mundi p̄m ordinaco
nem pris filiꝰ p̄ hoīem de
buit nasci ut reuocarꝫ nos
ad padisū. de quo cecidimꝰ
et in v. millibꝫ annorum
pmissū suū n̄ potuit adī
ple. et h fuit cā qr tā scām
q castam ūginem n̄ inuēit
in toto mūdo. de q digne
nasci possꝫ. Et tunc distu
lit usq bīā ūgo nasceretur
et io coqrēdo dix. In oībꝰ
requiem qsiuit supple mu
lieribꝫ de q in carnari pos
sem nō inueni. de q pgeīe

hodie nata fuit sicut ewang
elista i hodierno ewo ondit
nob. Primo noiat illos ss
priarchas abraham ysaac
et iacob. Sco dd rege et fi
lios. Tcio legit alibi qd de
quoda sco uiro q vocaba
tur ioachim et ille huit ux
ore q dicebatur anna et a
bo erant timetes dm et fi
delr incedetes i madatis
di. et illis cura nulla e alia
n gregum de quor fructu
alebat oes timentes dm.
de omibz tres ptes facie
bat. vnam ptem das ui
duis et orphanis et pegri
nis et pauprib. alteram
das coletib. Tciam s et
omi domui sue. hec aute
illis facientib multipli
cauit ds greges eor ita ut
eent similes eis in po usra
hel. Fuint n simul p. xx.
annos et filios n acceput.
Factum e qt in diebz festiuis
int eos q offerebat incen
su dno staret ioachim pa
rans muna sua in cospectu dni
Et accedes ad eu scriba te
pli rubes noie et ait. Nō
lz e int sacficia consiste
qr n te bndix ds ut dare
t seme in isrl. Passus ita
qz confusio ps abscessit a
templo di plorans et nō

e reuisus in domu sua.
Sz abiit ad pecora sua
et dux sie pastores in re
gione logiqua ita ut
p menses. v. nomine nu
ciat d eo audiret uxor su
a anna. Que dum fleret i
orone sua et dicet. Dne
ia qr filios nec filias n
dedisti m. uirum meu
qre tu tulisti a me. et
dum anna nimis fle
ret an facie di appuit a
gls dd dices. Noli fle
re anna qm in consi
lio di e. gme tuu et qd
ex te ondit natu dabi
tur i admiracoez oib
sclis usqz i finem. Ea
de hor ei ioachim int
motes et fec eu redire
in priam suam et e pre
cet. Itm angls uenit.
ad annam et dix ei. Va
de ad porta aurea et occurra
re uiro tuo. at illa fe
stinant pcessit cu puellis
suis. vidit ioachim ve
niente et suspedit se in
collum eius gras ages
et dix. vidua eram et ec
ce mō nō sum. Sterilis
eram et concepi. Et
factum e gaudiu magnu
oi pplo isrl. Post hec
expletis. ix. mensib pe

perit filiam et uocauit no
men eius mariam. Cum
ergo tres anno ablactassent
eam abierunt simul ad
templum domini et offerentes ho
stias domino tradiderunt in fa
miliam suam. Mariam in contu
bernium virginum. que die no
ctuque in dei laudibus perseue
rabat. Tandem cum perue
nisset ad annos xiiii.
Tunc missus est ad eam
angelus gabriel dicens. Ipse
me misit ad te quod nascitu
rus est ex te concipies et paries
filium et uocabis nomen
eius ihesum. Comparauit se dominus
regibus et principibus qui quando
in campo flores uirentes
uident. tunc in tabernacula
sua fodiunt. per campum
intellige beatam virginem mariam.
per flores intelliguntur
uirtutes. fuit enim omni tem
pore ornata uiolis humi
litatis liliis castitatis et ideo
filius ad eam [illegible]. Tota
pulchra es amica mea et cetera. Et
quia per natiuitatem eius omnes uocati
sumus de tenebris ad lucem
et de mundo ad celestia gau
dia. Ideo uenanda est hodie
beata virgo in natiuitate eius et cetera. Sermo
Hec est dies annuncia
tionis quam fecit dominus et cetera. In istis u
bis uenatur hodie illa domina

que dicitur regina celi mundi. Et
que sponsa est mediatrix et reconcili
atrix inter deum et hominem
de qua dicitur omnia in sapientia fecit. Ju
stam dicit magister fecit homo ad
gratiam et consolacionem quod omnes dies
qui a principio mundi exiunt.
Hanc quippe ineffabilem
gratiam quam hodie deus fecit hominibus
et angelis et animalibus et omnibus
famulantibus ei. In lymbo no
re deleuit iiii causas. Primo respexit
afflictionem patrum suorum. Legitur
enim quod adam hodie factus est in p
aradyso et per inobedienciam suam
hodie deiectus est. et quod talem a
deo recepit maledictionem et quod ipse
et omnes posteri eius cum labore debe
rent esse quam diu in mundo uiuerent
dixit ad eum deus. In sudore uul
tus tui uesceris pane tuo et cetera. Unde
iob ait homo natus ad laborem
in hoc mundo ut numquam uiuat
sine labore. Sed in labore usque in finem
hodie respexit. Quilibet homo
iustus et sanctus erat tamen oportuit
eum ad infernum descendere. omnes
patriarche et prophete apostoli martires
et confessores uirgines et beatus
iohannes baptista omnes descenderunt
ad lymbum et quam diu ibi sedebant
in tenebris tam diu et clama
uerunt quod vox eorum audiebatur
in celis. Veni et libera nos deus
noster. Istas in meses afflictiones
hodie respexit oculis misericordie sue

et misit.

z misit nobis saluatorem
uirgo maria .s. filium suū
qui liberaret nos ab omni
bȝ angustiis nr̄is z deleret oī
pc̄a nr̄a z quomodo missus
est nob̄ hodie filius dei in mū
dum z in utum uirginis o
stendit nob̄ scūs lucas in ho
dierno ew̄. Dic. n. Missus ē
angelus z c. In ista saluta
cōe notantur sex s uirtutes
bē m̄ uirginis p quas meruit
mr̄ dei fi. Prima uirtus
fuit castitas pp̄ q ait ad ā
gelum. Quomō fiet istud q
uirum n̄ cognosco z c. Ipa. n.
in tm̄ dilex filium q in pu
ericia sua vouit deo uirginit
atem z ita custodiuit se oī
bȝ diebȝ suis q una cogita
cōe numq offendit deum
Et io misto dix ei. Tota pul
chra es amica mea. ysaac
un̄ dēe potuit. noti fec do
salut suū. Scd̄a uirtus
fuit uecundia z hec notat
i. turbata ē in sermōe ang
eli. Fuit ita uecunda cont
omnes homines q sc̄e ew
de ipa nō mag scribunt q
q tm̄ q̄t locuta fuiss in
xxx tribȝ annis. primo cū
anglo. Jo cū archangelo
tco cū ihū in templo. Fili
q fecisti nobis z c. Quar
to in nuptiis cū fec uinū
ex aq̄. Quinto in transitu
eius cum aplīs. Tercia
uirtus fuit uita solitari
a spūalis disciplina suā
prudentia ē dm̄ time pec
cata fuge. vbum dī audi
re. mortem peril abut dy
abolo z mundo resiste.
Quarto humilitas cū
ait ecce ancilla dnī fiat
michi sm̄ vbum tuum
Quinta obediā fiat m̄ s
cut dixisti. Iste uirtutes
dicuntur. vi. scale quas
ip̄ dz in celum ascendere
Tercia gr̄a q̄ ds hodie fec
humano gnī obtulit se
p nob̄ do prī in ara cruc
ut facet concordiā int
dm̄ z hominē. Fuit hode
passus qmis offm̄ nō lo
gat cantando. Quar
to z ultimo fec istum di
em ut unusquisqȝ in ea re
cipiat mercedem. sm̄ labo
rem suum z nota est no
tabile q ultimum iudici
um erit in ista die z c.

Mictium de bt̄a uirgine.

Qui audit dicat ueni z
ueni. Precep nb̄ scīptā
ut q de do z uita etna in
telligim. uob itime z ad
illam festinantes etnam
uos illuc nobcū iuitem
ista dies precipua z ma

corpe z sciu anglm e le
tum ppe eum stantem.
omnes uo a loge seque
tes z tristes nimis. qui
dns paulus clamans z
laudans dm dix. o q benig
na mia di e. z benignitas
di q neo dspat in eo. ex
posuit omib qmo uid
at eu intrrogans eu quid
i ecca egit q tam pulchr
egressus sit rndit ille. q
in ecca audierit lege ysa
iam pphm dices. laua
mini mudi estote aufer
te malu cogitacom uri
ru d cordib uris. vn co
punct comisit do eme
dacoez pccor suor. sic
z nos ltmi pniteam de
comissis caueam de futu
ris. ne anglm di sciu no
bis ad custodia deputat
offendam sz let faciam spi
ritu neq a nb repellen
tes z regnem e xpo i etnu.

Quidam uir miraclm

Q z uxor sua ualde no
biles p tota qdgesima
separatim a cogitu se absti
nentes. accidit at ut ipa
paschali nocte e ambo i
surrexisset ad matutias
iret uxor a uiro suo de
bitu thori reqsiuit. qm
uir diligent corrigens
ea ne peteret. at illa ma
gis pecit pmisit uir
q cu rediret ab ecca
psolueret z no uenit.
illa uo nimis irata rema
sit domi z accessit iuue
ne fr3 mariti i eade do
mo dormiete excitans
eum z rogas ut ei comi
sceatur. ille u ab horres
ta magnu faci du q fra
t erat mariti e eca ppt sti
tate tpris noluit cosenti
re z obdormiuit. tu illa ve
hement ardes z nimio pu
dore oppssa. dormienti iuue
ni cap abscidit. z reduti
uiro d ecca carnali o q fe
cat idicauit dices. h o tu
fecisti. p ind magnu egit
pniam nec tn io sut sepa
ti. cotinecia q amate se
p sz pcipue scis tepibus
scietes q dyab n tm ht
mille artes nocedi imo i
numiabiles. os g credetes
exultet z letentur i dno
q resurrecto x uita e de
functis uera pccoris scis
leticia illa nob tbuat. qui
cu fine uiuit z regnat.

Quida diues pr miraclm.

Q familias e uxore sua i
magno studio suebat ho
spitalitati eiq cottidie
ad mesam pegrinos susa

miraclm